

STOCKHOLMSKÄLLAN

Här började erövringen av Europa

Den 18 juni 1965 öppnade Ikeas gigantiska möbela-
varuhus i Kungens kurva
söder om Stockholm. Det var
redan då världens största mö-
belaffär och har alltsedan star-
ten varit företagets flaggskepp.

Investeringen blev 17 miljo-
ner kronor, en jättesatsning för
ett företag som då omsatte 75
miljoner kronor. Ett stort risk-
tagande – hade det inte lyckats
hade det kunnat få förödande
konsekvenser. Men det blev en
fullträff. Det stora varuhuset vid
motorvägen söder om huvud-
staden blev Ikeas verkliga ge-
nombrott på marknaden.

”Kurvan” som varuhuset kallas
internt blev en formidabel
vinstmaskin. Man uppger inga
resultatsiffror, men det sägs att
andra handlare skulle bli gröna
av avund om de fick veta. Kung-
ens kurva omsätter i dag cirka
1,7 miljarder kronor och syssel-
sätter nära tusen personer.

Viktiga delar av konceptet
grundlades här, såsom ”pota-
tisäkerstrategin”, det vill säga lo-
kalisering utanför staden på en
stor och relativt sett billig tomt
med stora parkeringsmöjligheter,
omfattande inslag av självbetjä-
ning, en stor restaurang med
mycket smäländsk husmanskost

**”Det sägs att andra
handlare skulle bli
gröna av avund om
de fick veta.”**

på menyn, inklusive de klassiska
köttbullarna (Kamprads tanke var
att ingen storhandlar med tom
mage) och lekrum för barnen
med ett färgglatt hav av plastbol-
lar att hoppa i.

**Även arkitektoniskt är Kungens
kurva resultatet av ett nytän-
kande – en rund byggnad med
inspiration från Guggenheim-
museet i New York. Bidragande
till den stora succén var givetvis
också att varuhuset förlades
mitt i miljonprogrammet. Un-
der en kort tid byggdes det
100 000 lägenheter i förortsom-
rådena runt Kungens kurva.**

Det nya varuhuset invigdes da-
gen före öppnandet med pompa
och ståt, arméns musikkår spela-
de, tusen ballonger med vidhäng-
ande presentkort steg i höjden,
och 350 inbjudna gäster smorde
kråset med bland annat enrisrökt
färfiol och smäländsk ostkaka.
Kändisar som Margaretha Krook
och Marianne Bernadotte deltog
som värdinnor.

Men öppningen dagen därpå

blev kaotisk. Kundanstormningen
var enorm, och bemanningen
räckte inte på långa vägar. Kö-
erna till kassorna blev längre och
längre och varuutlämningen kol-
lapsade nästan. Organisationen
gick på knäna, och all förstärkning
som kunde mobiliseras körde upp
från Älmhult natten efter invig-
ningen.

**Med Kungens kurva hade Ikea lagt
grunden för företagets smått
fantastiska expansion. 1960-ta-
let blev expansivt och 1970-talet
ännu mer så, tack vare att man
till slut bestämt sig för en inter-
nationalisering och inlett eröv-
ringen av Europa. Omsättningen
ökade från ca 300 miljoner
kronor 1969/70 till 2,6 miljarder
1979. Under samma period
ökade antalet anställda från
några hundra till runt 4000 och
antalet varuhus från sex till
cirka 30.**

Och på den vägen är det. Räk-
enskapsåret 2012/13 sålde Ikea
för nästan 250 miljarder; företaget
hade vid periodens slut över 300
egna varuhus och runt 135 000
medarbetare. Det hade nog inte
ens optimisten Ingvar Kamprad
kunnat föreställa sig när Kungens
kurva öppnade för nästan femtio
år sedan.

Stellan Björk

ÖVERSIKT. Flygfoto över Kungens kurva med Ikea, taget 2001, från utställningen Flygfoto Stockholm.

■ **STELLAN BJÖRK** har skrivit boken "IKEA på väg mot framtiden" tillsammans med Lennart Dahlgren, i många år nära medarbetare till Ingvar Kamprad. Boken utkom hösten 2013.

■ **TEXTEN ÄR EN** förkortad version av en artikel ur tidskriften Företagshistoria som ges ut av Centrum för Näringslivshistoria.